

Správní trestání NV201K 20. 4. 2018

Přestupky (systematika právní úpravy v oblasti přestupků; pojem přestupku, hmotněprávní úprava přestupků, základy odpovědnosti za přestupek, vznik a zánik odpovědnosti za přestupek a znaky)

JUDr. David Hejč, Ph.D.

Systematika právní úpravy

- Zákon č. 250/2016 Sb. – základní hmotněprávní úprava - **lex generalis**
- Zákon č. 251/2016 Sb., obsahuje **některé skutkové podstaty přešupků**, které nebylo lze přešunout do zvláštní zákona k povinnosti, která má být porušena (**lex specialis 1**)
- **Zvláštní zákony** – skutkové podstaty jednotlivých přešupků + mohou vyloučit či modifikovat obecná ustanovení z lex generalis – např. ohledně sankcí nebo prekluzivní lhůty pro zánik odpovědnosti (**lex specialis 2**)
- (zákon 183/2017 Sb. – tzv. tlusťoch).

Systematika právní úpravy

Zákon č. 250/2016

- ČÁST PRVNÍ - OBECNÁ USTANOVENÍ (§ 1 - § 4)
- ČÁST DRUHÁ - ZÁKLADY ODPOVĚDNOSTI ZA PŘESTUPEK (§ 5 - § 59)
 - HLAVA I - SPOLEČNÁ USTANOVENÍ PRO FYZICKOU OSOBU, PRÁVNICKOU OSOBU A PODNIKAJÍCÍ FYZICKOU OSOBU (§ 5 - § 12)
 - HLAVA II - ODPOVĚDNOST FYZICKÉ OSOBY ZA PŘESTUPEK (§ 13 - § 19)
 - HLAVA III - ODPOVĚDNOST PRÁVNICKÉ OSOBY ZA PŘESTUPEK (§ 20 - § 21)
 - HLAVA IV - ODPOVĚDNOST PODNIKAJÍCÍ FYZICKÉ OSOBY ZA PŘESTUPEK (§ 22 - § 23)
 - HLAVA V - OKOLNOSTI VYLUČUJÍCÍ PROTIPRÁVNOST (§ 24 - § 28)
 - HLAVA VI - ZÁNİK ODPOVĚDNOSTI ZA PŘESTUPEK A ODPOVĚDNOST PRÁVNÍHO NÁSTUPCE (§ 29 - § 34)
 - HLAVA VII - SPRÁVNÍ TRESTY A JEJICH UKLÁDÁNÍ (§ 35 - § 50)
 - HLAVA VIII - OCHRANNÁ OPATŘENÍ (§ 51 - § 54)
 - HLAVA IX - ZVLÁŠTNÍ USTANOVENÍ O MLADISTVÝCH (§ 55 - § 59)
- ČÁST TŘETÍ - ŘÍZENÍ O PŘESTUPCÍCH (§ 60 - § 102)
- ČÁST ČTVRTÁ - SPOLEČNÁ, PŘECHODNÁ A ZÁVĚREČNÁ USTANOVENÍ (§ 103 - § 112)

Systematika právní úpravy

Zákon č. 251/2016

- § 1 - Předmět úpravy
- § 2 - Přestupky proti pořádku ve státní správě vyskytující se na více úsecích státní správy
- § 3 - Přestupky na úseku všeobecné vnitřní správy
- § 4 - Přestupky proti pořádku ve státní správě a přestupky proti pořádku v územní samosprávě
- § 5 - Přestupky proti veřejnému pořádku
- § 6 - Přestupek křivého vysvětlení
- § 7 - Přestupky proti občanskému soužití
- § 8 - Přestupky proti majetku
- § 9 - Přestupky na úseku podnikání
- § 10 - Přestupky na úseku porušování práv k obchodní firmě
- § 11 - Přestupek na úseku zdravotnictví
- § 12 - Evidence přestupků
- § 13 - Opakované spáchání přestupku
- § 14 - Účinnost

Zákon č. 250/2016 Sb.

- *Tento zákon upravuje podmínky odpovědnosti za přešupek, druhy správních trestů a ochranných opatření a zásady pro jejich ukládání, postup před zahájením řízení o přešupku a postup v řízení o přešupku (§ 1)*
- *Lex generalis* - odchylky od obecné úpravy by měly být pouze výjimečné a vždy řádně odůvodněné

Zákon č. 250/2016 Sb.

- Působnost časová:

zákaz retroaktivity - čl. 40 odst. 6 Listiny základních práv a svobod: *Trestnost činu se posuzuje a trest se ukládá podle zákona účinného v době, kdy byl čin spáchán. Pozdějšího zákona se použije, jestliže je to pro pachatele příznivější (pravá retroaktivita) – srov. § 2 odst. 1 zákona č. 250/2016 Sb.*

Přestupek je spáchán v době, kdy pachatel konal nebo v případě opomenutí byl povinen konat. Není rozhodující, kdy následek nastane nebo kdy měl nastat.

Zákon č. 250/2016 Sb.

- Působnost časová:

Správní trest se ukládá podle zákona účinného v době spáchání přestupku, ale uložit lze pouze takový druh správního trestu, jehož uložení dovoluje zákon účinný v době rozhodování o tomto přestupku (§ 2 odst. 6) + pozdější, pokud je mírnější

Ochranné opatření je ukládáno **vždy** podle zákona účinného v době, kdy se o něm rozhoduje (§ 2 odst. 7)

Úprava pro **specifické situace** (§ 2 odst. 3, 4)

Zákon č. 250/2016 Sb.

Působnost územní:

- přešupek byl spáchan na území ČR
 - jednal-li pachatel zcela nebo zčásti na území ČR
(následek kdekoliv) – *zásada teritoriality*
- přešupek spáchaný v cizině
 - pokud porušení nebo ohrožení zájmu chráněného zákonem nastalo nebo mělo nastat zcela nebo zčásti na území ČR - *zásada teritoriality*
- přešupek byl spáchan v cizině
 - FO – občan ČR, apatrida s TP v ČR
 - PO nebo podnikající FO se sídlem nebo výkonem činnosť anebo nemovitým majetkem v ČR, za podmínek § 3 odst. 3 – *zásada personality*

Zákon č. 250/2016 Sb.

Působnost osobní:

Jednání, které má znaky přestupku, jehož se dopustila osoba požívající **výsad a imunit** podle jiného **zákona** nebo **mezinárodního práva**, nelze jako přestupek projednat.

- **Prezidenta republiky** nelze po dobu výkonu jeho funkce zadržet, trestně stíhat ani stíhat pro přestupek nebo jiný správní delikt (Čl. 56 odst. 1 Ústavy).
- **Soudce Ústavního soudu** nelze stíhat pro přestupek (§ 4 odst. 2 zákona č. 182/1993 Sb.) – návrh na zrušení ustanovení § 4 odst. 2 a § 133 odst. 2 zákona č. 182/1993 Sb. – navrhovatel sám Ústavní soud (předseda kárného senátu Ústavního soudu) - Pl. ÚS 29/16.
 - V případě soudců obecných soudů zrušeno zákonem č. 314/2008 Sb. (novela zákona o soudech a soudcích).

Zákon č. 250/2016 Sb.

- Podle tohoto zákona se projednávají přestupky, kterých se dopustili **poslanci a senátoři**, pokud nepožádají orgán příslušný k projednání přestupku o projednání přestupku v disciplinárním řízení podle jiných zákonů.
- Čl. 27 odst. 3 Ústavy Za přestupky poslanec nebo senátor podléhá jen disciplinární pravomoci komory, jejímž je členem, pokud zákon **nestanoví jinak**.
- Členové Parlamentu volí, zda jejich protiprávní jednání bude projednáno jako přestupek správním orgánem nebo jako disciplinární delikt mandátovým a imunitním výborem příslušné komory parlamentu – **důsledky pro soudní ochranu** – viz dále

Zákon č. 250/2016 Sb.

- PI. ÚS 17/14 ze 13. 1. 2015

Rozhodnutí, jimiž parlamentní orgány rozhodují v disciplinárním řízení o přestupcích poslanců a senátorů, patří mezi ta rozhodnutí, která jsou výrazem autonomie Parlamentu jako zákonodárného sboru a jež nepodléhají kontrole Ústavního soudu. Jinými slovy řečeno, taková rozhodnutí nemohou být napadena ústavní stížností.

Orgány komor Parlamentu při výkonu disciplinární pravomoci nerozhodují v postavení orgánů veřejné správy a jejich rozhodnutí nepodléhají soudnímu přezkumu podle čl. 36 odst. 2 Listiny. V tomto úsudku se Ústavní soud ztotožňuje se závěry, vyslovenými v judikatuře správních soudů, které odmítají přezkum rozhodnutí parlamentních orgánů vydaných při výkonu jejich disciplinární pravomoci v systému správního soudnictví.

- srov. NSS 3 As 11/2012 ze 23. 5. 2012

Rozhodnutí Poslanecké sněmovny o odvolání proti usnesení mandátového a imunitního výboru o uložení sankce za disciplinární provinění spočívající v urážlivých projevech učiněných ve Sněmovně není rozhodnutím správního orgánu ve smyslu § 65 odst. 1 s. ř. s., a je tak vyloučeno z přezkumu ve správním soudnictví

Zákon č. 250/2016 Sb.

- Osobami požívajícími výsad a imunit podle **mezinárodního práva** jsou především ty osoby, na něž se vztahují tzv. Vídeňské úmluvy o diplomatických a konzulárních stycích a další mezinárodní dokumenty a mezinárodní obyčejové právo.
- **Podle jiných zákonů** se projedná (jako **disciplinární/kázeňský delikt**) jednání, které má **znaky přestupku**, dopustí-li se jej
 - a) **příslušník bezpečnostního sboru** (zákona č. 361/2003 Sb., o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů)
 - b) osoba podléhající **vojenské kázeňské pravomoci** (zákona č. 221/1999 Sb., o vojácích z povolání)
 - c) osoba během **výkonu vazby, trestu odnětí svobody nebo zabezpečovací detence** (zákona č. 293/1993 Sb., o výkonu vazby, zákona č. 169/1999 Sb., o výkonu trestu odnětí svobody, a zákona č. 129/2008 Sb., o výkonu zabezpečovací detence)

Pojem přestupek

- **§ 5 a přestupek**
- *Přestupkem je společensky škodlivý protiprávní čin, který je v zákoně za přestupek výslovně označen a který vykazuje znaky stanovení zákonem, nejde-li o trestný čin. (x Přestupkem je **zaviněné** jednání, které porušuje nebo ohrožuje zájem společnosti a je za přestupek výslovně označeno v tomto nebo jiném zákoně, nejde-li o jiný správní delikt postižitelný podle zvláštních právních předpisů anebo o trestný čin.)*
- **Pozitivní a negativní vymezení přestupku**
- **Formálně – materiální (společenská škodlivost) pojetí**

NSS sp. zn. 5 As 104/2008: *Pokud se k okolnostem jednání, jež naplní formální znaky skutkové podstaty přestupku, přidruží takové další významné okolnosti, které vylučují, aby takovým jednáním byl porušen nebo ohrožen právem chráněný zájem společnosti, nedojde k naplnění materiálního znaku přestupku a takové jednání potom nemůže být označeno za přestupek*

Formální znaky skutkové podstaty přestupku

- **objekt přestupku** – obecný (zájem na řádném výkonu veřejné správy); druhový (oblast či odvětví); individuální (dle jednotlivých skutkových podstat)
- **objektivní stránka** – jednání, následek a příčinná souvislost mezi jednáním a následkem – jednání/opomenutí (§ 10)
- **subjekt přestupku** – osoba, která za delikt odpovídá. U přestupků jí může být jak fyzická, tak právnická osoba, u některých přestupků pak fyzická nebo právnická osoba ve zvláštním postavení (přestupky se speciálním subjektem - § 12) + spolupachatel (§ 11)
- **subjektivní stránka** – vnitřní psychický vztah pachatele k protiprávnímu jednání – zavinění (§ 15)

Pokus přestupku

- Pokus přestupku je jednání fyzické osoby, které bezprostředně **směřuje k dokonání přestupku** a kterého se fyzická osoba dopustila v úmyslu přestupek spáchat, jestliže **k dokonání přestupku nedošlo**
- U právnické nebo podnikající fyzické osoby není podmínkou úmysl přestupek spáchat
- Pokus přestupku je trestný, **pokud tak stanoví zákon**, a to stejně jako dokonáný přestupek.
- Odpovědnost za pokus přestupku **zanikne**, jestliže pachatel od dokonání přestupku dobrovolně upustil a odstranil nebezpečí.

Přestupek

▪ Pokračování v přestupku

jednání, jehož jednotlivé dílčí útoky vedené jednotným záměrem naplňují skutkovou podstatu stejného přestupku, jsou spojeny stejným nebo podobným způsobem provedení, blízkou souvislostí časovou a souvislostí v předmětu útoku (§ 7)

▪ Trvající přestupek

přestupek, jehož znakem je jednání pachatele spočívající ve vyvolání a následném udržování protiprávního stavu nebo jednání pachatele spočívající v udržování protiprávního stavu, který nebyl pachatelem vyvolán (§ 8)

▪ Hromadný přestupek

přestupek, u kterého zákon vyžaduje pro vznik odpovědnosti za přestupek více útoků spojených společným záměrem (§ 8)

ODPOVĚDNOST FYZICKÉ OSOBY ZA PŘESTUPEK

- FO může být subjektem, resp. pachatelem přestupku pouze osoba:
 - odpovídajícího **věku** – den následující po 15. narozeninách (§ 18)
 - **příčetná** X duševní porucha v době spáchání přestupku neumožňující rozpoznat protiprávnost jednání nebo jednání ovládat X ten, kdo se do stavu nepřičetnosti přivedl, byť i z nedbalosti (§ 19)
- FO je **pachatelem**, jestliže svým **zaviněným** jednáním naplnila **znaky přestupku** nebo jeho **pokus**, je-li trestný (§ 13 odst. 1)
- **nepřímý pachatel** - k provedení činu užita jiná fyzická osoba (§ 13/2), která však nebude moci být odpovědná za přestupek (nedostatek věku nebo pro nepřičetnost nebo proto, že jednala za okolnosti vylučující protiprávnost) - tzv. „živý nástroj“ + „nástrojem“ může být i PO, která **není za přestupek sama odpovědná** (§ 13/3)
- Pachatelem další fyzické osoby (úmyslné jednání) – stanoví-li ta zákon:
 - organizátor; návodce; pomocník

ODPOVĚDNOST FYZICKÉ OSOBY ZA PŘESTUPEK

- K odpovědnosti fyzické osoby za přestupek se vyžaduje **zavinění** – subjektivní stránka – formy zavinění:
 - úmysl – přímý, nepřímý
 - nedbalost – vědomá, nevědomá
- postačí zavinění z **nedbalosti**, nestanoví-li **zákon** výslovně, že je třeba **úmyslného** zavinění
- Forma zavinění může mít význam při určení druhu správního trestu a jeho výměry [§ 37 písm. a) - § 39 písm. e)].

ODPOVĚDNOST FYZICKÉ OSOBY ZA PŘESTUPEK

- S otázkou zavinění úzce souvisí otázka **omylu** – zkoumá se zda určité skutečnosti pachatel věděl nebo neznal nebo mylně předpokládal a zda se měl omylu vyvarovat
=) lze posuzovat u přestupků FO
 - **Omyl skutkový** – týká se okolností skutkových (§ 16)
 - **Omyl právní** – týká se ustanovení právních (§ 17) X právní zásada *ignorantia legis non excusat* tím není dotčena!

ODPOVĚDNOST PRÁVNICKÉ OSOBY ZA PŘESTUPEK

- PO je subjektem, resp. pachatelem přestupku, jestliže:
 - k naplnění znaků přestupku došlo jednáním FO, které je přičitatelné PO
 - byla porušena právní povinnost uložená PO (nebo organizační složce nebo jinému útvaru, který je součástí PO), a to:
 - při činnosti PO,
 - v přímé souvislosti s činností PO
 - nebo ku prospěchu PO nebo v jejím zájmu;

ODPOVĚDNOST PRÁVNICKÉ OSOBY ZA PŘESTUPEK

- Osoby, jejichž jednání je přičitatelné PO:
 - statutární orgán nebo člen statutárního orgánu,
 - jiný orgán PO nebo jeho člen,
 - zaměstnanec nebo osoba v obdobném postavení při plnění úkolů vyplývajících z tohoto postavení,
 - FO, která plní úkoly PO,
 - FO, kterou PO používá při své činnosti,
 - FO, která za PO jednala, jestliže PO výsledku takového jednání využila
- Objektivní odpovědnost PO – možnost liberace

ODPOVĚDNOST PODNIKAJÍCÍ FYZICKÉ OSOBY ZA PŘESTUPEK

- Podnikající FO je pachatelem (**případ kdy jedná sama**), jestliže:
 - k naplnění znaků přestupku došlo při jejím podnikání nebo v přímé souvislosti s ním a
 - byla porušena právní povinnost uložená FO/podnikající
- = Podnikající FO je též pachatelem (**jedná prostřednictvím**), jestliže:
 - k naplnění znaků přestupku došlo jednáním FO, které je přičitatelné podnikající FO
 - byla porušena právní povinnost uložená FO/podnikající a to:
 - při podnikání FO,
 - v přímé souvislosti s podnikáním FO, nebo
 - ku prospěchu podnikající FO nebo v jejím zájmu

ODPOVĚDNOST PODNIKAJÍCÍ FYZICKÉ OSOBY ZA PŘESTUPEK

- Osoby, jejichž jednání je **příčitatelné** podnikající FO:
 - zaměstnanec nebo osoba v obdobném postavení při plnění úkolů vyplývajících z tohoto postavení,
 - fyzická osoba, která plní úkoly podnikající fyzické osoby,
 - fyzická osoba, kterou podnikající fyzická osoba používá při své činnosti, nebo
 - fyzická osoba, která za podnikající fyzickou osobu jednala, jestliže podnikající fyzická osoba výsledku takového jednání využila.
- **Obdobné použití** právní úpravy odpovědnosti právnických osob, s výslovnými výjimkami, zohledňujícími odlišné povahy (podnikající) fyzické osoby a právnické osoby
- Objektivní odpovědnost – možnost liberace
- Odpovědnost **nezaniká** přestane-li FO podnikat (§ 23/2)

OKOLNOSTI VYLUČUJÍCÍ PROTIPRÁVNOST

- Případy, kdy jednání naplňující **formální znaky** přestupkem **přesto (ze zákonných důvodů) není** – patří k **negativnímu vymezení** přestupku:

- *Čin jinak trestný jako přestupek není přestupkem, v případě:*
 - Krajní nouze
 - Nutné obrany
 - Svolení poškozeného
 - Přípustného riziko
 - Oprávněné použití zbraně

OKOLNOSTI VYLUČUJÍCÍ PROTIPRÁVNOST

- Nutná obrana (§ 25)

*jestliže se odvrací **přímo** hrozící nebo trvajícím útok na zájem chráněný zákonem*

- Útok musí bezprostředně hrozit nebo trvat. Jestliže byl útok ukončen nebo přerušen a nebezpečí již přímo nehrozí, **nepřichází nutná obrana v úvahu.**

*nejde o nutnou obranu, byla-li tato obrana **zcela zjevně nepřiměřená** způsobu útoku*

- obrana tak může být tak intenzivní, aby útok jistě a **bez rizika pro napadeného odvrátila**, tj. může být silnější než útok, avšak nesmí být **zcela zjevně přehnaná (exces)**

OKOLNOSTI VYLUČUJÍCÍ PROTIPRÁVNOST

- Krajní nouze (§ 24)

*jestliže se odvrací **nebezpečí** přímo hrozící zájmu chráněnému zákonem*

- Nebezpečí musí hrozit přímo, bezprostředně. O případ krajní nouze by se nejednalo, pokud by nebezpečí již pominulo, nebo by hrozilo teprve v budoucnu, ale nikoli v bezprostřední budoucnosti

*Nejde o krajní nouzi, jestliže (**exces**)*

- *toto nebezpečí bylo možno za daných okolností odvrátit jinak (požadavek **subsidiarity**) nebo*
- *následek tímto odvracením způsobený je zřejmě stejně závažný nebo ještě závažnější než ten, který hrozil, (požadavek **proporcionality**) anebo*
- *byl-li ten, komu nebezpečí hrozilo, povinen je **snášet***

OKOLNOSTI VYLUČUJÍCÍ PROTIPRÁVNOST

- Svolení poškozeného (§ 26)

*jestliže někdo jedná na základě svolení osoby, jejíž zájmy, o nichž tato osoba **může bez omezení oprávněně rozhodovat**, jsou činem dotčeny*

Svolení musí být dáno:

- předem nebo současně s jednáním X jinak podmínka (§26/2)
- dobrovolně, určitě, vážně a srozumitelně

Vyloučen souhlas k **ublížení na zdraví**, ledaže jde svolení k lékařským zákrokům (v souladu s právním řádem a poznatky lékařské vědy a praxe - *lege artis*)

OKOLNOSTI VYLUČUJÍCÍ PROTIPRÁVNOST

- Přípustné riziko (§ 27)

Znaky:

- v souladu s dosaženým **stavem poznání a informacemi**,
- v době rozhodování o **dalším postupu**,
- v rámci **zaměstnání, povolání, postavení nebo funkce**,
- **společensky prospěšnou**,
- při níž dochází k **ohrožení nebo porušení zájmu** chráněného zákonem,
- jestliže společensky prospěšného výsledku **nelze dosáhnout jinak**

Meze přípustného rizika – viz § 27/2

OKOLNOSTI VYLUČUJÍCÍ PROTIPRÁVNOST

- Oprávněné použití zbraně (28)

*přestupek nespáchá, kdo použije zbraně v mezích stanovených **jiným právním předpisem***

- Zákon č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky - § 51
- Zákon č. 553/1991 Sb., o obecní policii - § 20
- Zákon č. 154/1994 Sb., o Bezpečnostní informační službě - § 5
- Zákon č. 219/1999 Sb., o ozbrojených silách České republiky - § 42
- ...

ZÁNİK ODPOVĚDNOSTI ZA PŘESTUPEK

- Odpovědnost za přestupek zaniká:
 - uplynutím „promlčecí“ doby,
 - smrtí FO,
 - zánikem PO, nemá-li právního nástupce, nebo
 - vyhlášením amnestie

- Jedná se o okolnosti, které nastanou **po spáchání přestupku**, ale dříve **než je o něm pravomocně rozhodnuto** X Je nutno je odlišit od okolností vylučujících protiprávnost, kdy se o přestupek vůbec nejedná.

ZÁNİK ODPOVĚDNOSTI ZA PŘESTUPEK

■ **Smrtí FO**

- zánik právní osobnosti (§ 23 OZ),
- prohlášení člověka za mrtvého určí soud v rozhodnutí den, který platí za den smrti (§ 26 občanského zákoníku)

■ **zánikem PO**

- zaniká dnem výmazu z veřejného rejstříku, pokud je v něm zapsaná, jinak skončením likvidace (§ 185 OZ
- s výjimkou přechodu odpovědnosti za přestupek na právního nástupce

■ **amnestie** (§ 104)

- uděluje prezident republiky
- nabývá účinnosti dnem vyhlášení ve Sbírce zákonů.

ZÁNIK ODPOVĚDNOSTI ZA PŘESTUPEK

- **Uplynutím „promlčecí“ doby**

- de facto jedná o **prekluzivní** lhůtu, neboť se k ní přihlíží z úřední povinnosti (tedy nikoli na základě námítky účastníka řízení) a jejím uplynutím odpovědnost za přestupek zaniká

- **Promlčecí doba činí**

- 1 rok, nebo

- 3 roky, jde-li o přestupek, za který zákon stanoví sazbu pokuty, jejíž horní hranice je alespoň 100 000 Kč

- **Počíná** běžet dnem následujícím **po dni spáchání** přestupku – tj. kdy došlo k ukončení jednání/kdy nastal účinek

- Zvláštní úprava počátku běhu promlčecí doby u **pokračujícího, hromadného a trvajícího přestupku** - § 31/2

ZÁNIK ODPOVĚDNOSTI ZA PŘESTUPEK

- **Stavení promlčecí doby:**

po dobu, po kterou trvá určitá překážka uvedená v zákoně, promlčecí doba neběží, avšak po odpadnutí překážky její běh pokračuje – tato doba se do promlčení nezapočítává – viz § 32/1

- **Přerušení promlčení doby:**

okolnost, která brání správnímu orgánu vést řízení o přestupku – viz § 32/2; přerušením promlčecí doby počíná promlčecí doba, která je stanovena jako objektivní v délce max. 3 roky nebo 5 let od spáchání, jejímž uplynutím odpovědnost za přestupek definitivně zaniká

Přechod odpovědnosti PO/podnikající FO za přestupek

- **Cílem** je zabránit, aby právnická osoba, která spáchá přestupek, unikla odpovědnosti například tím, že účelově dobrovolně zanikne a způsobí tak přechod práv a povinností na nový subjekt, svého právního nástupce, který by jinak nebylo možno za přestupek postihnout.
- **PO**
 - Odpovědnost přechází na právního nástupce, pokud jich je víc, odpovídá za přestupek každý z nich, jako by přestupek spáchal sám.
- **Podnikající FO**
 - přechází v případě její smrti na osobu, která pokračuje v její podnikatelské činnosti – pokud jich je více obdobně jako PO **X** v případě, že podnikající fyzická osoba nezemře, avšak přestane podnikat, odpovídá i nadále jako podnikající fyzická osoba

Správní trestání NV201K 20. 4. 2018

Přestupky (následky odpovědnosti za přestupek, správní tresty a podmínky pro ukládání správních trestů, ochranná opatření; evidence přestupků)

JUDr. David Hejč, Ph.D.

SPRÁVNÍ TRESTY A JEJICH UKLÁDÁNÍ

- Správní trest/sankce je považována za právní **následek** spáchání přestupku
- ***Nulla poena sine lege***
- **Druhy** správních trestů:
 - **napomenutí,**
 - **pokuta,**
 - **zákaz činnosti,**
 - **propadnutí věci nebo náhradní hodnoty,**
 - **zveřejnění rozhodnutí o přestupku**
- Ize uložit **samostatně nebo spolu s jinými X napomenutí nelze uložit spolu s pokutou.**

Jednotlivé správní tresty a jejich výkon

- **Napomenutí**
 - méně povaha sankční, více **výchovná**
 - **nejmírnějším** správním trestem, který je prostředkem morálního odsouzení
 - zejména při řešení přestupků vykazujících **nižší míru** společenské škodlivosti
 - zpravidla **ústně**, ale není vyloučena ani **písemná** forma, pokud to bude vhodnější

Jednotlivé správní tresty a jejich výkon

■ Pokuta

- **nejtypičtějším a nejfrekventovanějším** správním trestem
- **základní** horní hranicí je 1 000 Kč, nestanoví-li zvláštní zákon jinak
- u **mladistvého** se horní hranice snižuje na polovinu – nikdy však nesmí přesahovat 5 000 Kč; to neplatí, je-li mladistvý podnikající fyzickou osobou.
- **splatná** je do 30 dnů ode dne, kdy rozhodnutí o přestupku nabylo právní moci, pokud správní orgán (nebo zvláštní zákon nestanoví lhůtu jinou
- **Příkazem na místě** lze uložit pokutu nejvýše 10 000 Kč. Mladistvému obviněnému nejvýše 2 500 Kč; to neplatí, je-li mladistvý podnikající fyzickou osobou.

Jednotlivé správní tresty a jejich výkon

▪ Zákaz činnosti

▪ zakázat lze činnost:

- ke které je třeba **veřejnoprávního oprávnění** nebo kterou pachatel vykonává v **pracovním nebo jiném obdobném poměru**
- došlo-li k přestupku **při výkonu této činnosti** nebo v přímé souvislosti s ní

• jen tehdy, **je-li to stanoveno zákonem**

• **nejdéle** na 3 roky, nestanoví-li zákon jinak

• po uplynutí poloviny doby, **může** být od zbytku **upuštěno**, prokáže-li pachatel, že způsobem svého života nebo provedením účinných opatření, že jeho další výkon není potřebný

• zakázat nelze takovou činnost, jejíž výkon zákon ukládá

Jednotlivé správní tresty a jejich výkon

■ Propadnutí věci

- pouze tehdy, jde-li o věc náležející pachateli
- jen, jde-li o **věc**:
 - **užita** nebo určena ke spáchání přestupku
 - **získána** přestupkem nebo jako odměna za něj
 - **nabyta** za věc získanou
- Význam **hodnoty věci** - nelze uložit, je-li hodnota věci v nápadném nepoměru k povaze přestupku, **ledaže** to vyžaduje bezpečnost osob nebo majetku nebo jiný obdobný **obecný zájem** (např. jde-li například o zbraně, jedy, výbušniny, omamné a psychotropní látky)
- **Propadnutí náhradní hodnoty** – tehdy, pokud nemůže propadnout přímo daná věc (např. zničena), může propadnout náhradní hodnota v odpovídající výši

Jednotlivé správní tresty a jejich výkon

■ Zveřejnění rozhodnutí o přestupku

- lze uložit právní tresty nebo podnikající fyzické osobě, stanoví-li tak zákon
- zásah do soukromí pachatele musí být přiměřený povaze a závažnosti přestupku
- rozhodnutí o přestupku – jeho **výroková část** lze zveřejnit až po nabytí právní moci
- **lhůta**, ve které se musí rozhodnutí zveřejnit (tedy kdykoliv během této lhůty) = 2 až 6 měsíců a počíná právní mocí rozhodnutí **X doba**, po kterou musí být rozhodnutí zveřejněno vyvěšením (tedy po celou tuto dobu) = 15 dnů až 2 měsíce
- provádí se zveřejněním ve **veřejném sdělovacím prostředku a vyvěšením na úřední desce** správního orgánu

Určení druhu a výměry správního trestu

- **Určení druhu a výměry správního trestu**
 - § 37 demonstrativní výčet – tzn. přihlédne se zejména:
 - k povaze a závažnosti přestupku
 - k přitěžujícím a polehčujícím okolnostem, atd.
- Povaha a závažnost přestupku je dána zejména – viz § 38
- Jako k polehčující okolnosti se přihlédne zejména k – viz § 39
- Jako k přitěžující okolnosti se přihlédne zejména k – viz § 40
- Nutnost se řádně vypořádat **v odůvodnění** rozhodnutí

Určení druhu a výměry správního trestu

- (NSS, sp. zn. 1 As 9/2008, 2092/2010 Sb. NSS, „Správní orgán ukládající pokutu za jiný správní delikt **je povinen přihlédnout k osobním a majetkovým poměrům pachatele tehdy, pokud je podle osoby pachatele a výše pokuty, kterou lze uložit, zřejmé, že by pokuta mohla mít likvidační charakter, a to i v případech, kdy příslušný zákon osobní a majetkové poměry pachatele v taxativním výčtu hledisek rozhodných pro určení výše pokuty neuvádí. Správní orgán vychází při zjišťování osobních a majetkových poměrů z údajů **doložených samotným účastníkem řízení, případně z těch, které **vyplynuly** z dosavadního průběhu správního řízení či které si opatří samostatně bez součinnosti s účastníkem řízení. Nelze-li takto získat přesné informace, je správní orgán oprávněn stanovit je v nezbytném rozsahu **odhadem.**“)****

Určení druhu a výměry správního trestu

- MěS Praha (sp. zn. 10 Ca 250/2003, 560/2005 Sb. NSS)
*„**preventivní** úloha postihu nespočívá jen v účinku vůči žalobci. Postih musí mít sílu **odradit** od nezákonného postupu i jiné nositele stejných zákonných povinností; tento účinek pak může vyvolat jen postih odpovídající významu chráněného zájmu, včas a věcně správně vyvozený. Jde-li o finanční postih, musí být **znatelný** v majetkové sféře delikventa, tedy být nikoli pro něho zanedbatelný, a nutně tak musí v sobě obsahovat i **represivní složku**. V opačném případě by totiž postih delikventa smysl postrádal“.*

Určení druhu a výměry správního trestu

- NSS (sp. zn. 7 As 188/2012, 2878/2013 Sb. NSS)
*„Pokuta může být **ojedinělá a nebývale vysoká**, ukládá-li se za neobvyklý a velmi závažný správní delikt, tedy za něco, co vybočuje z obvyklého standardu „běžných“ deliktů a na co je třeba reagovat přísnější sankcí.“* – je možné využívat **rozpětí a správní uvážení**
- **Správní uvážení** – možnost výběru vhodného řešení na základě zákonného zmocnění
- **NSS** (sp. zn. 8 As 5/2005, 1062/2007 Sb. NSS),
*„Jakkoliv má správní orgán při ukládání pokuty **volnost správního uvážení**, je **vázán** základními principy správního rozhodování, včetně povinnosti rozhodovat v obdobných případech obdobným způsobem.“*

Určení druhu a výměry správního trestu

- **NSS** (sp. zn 3 As 24/2004, 739/2006 Sb. NSS), *„I když správní orgán rozhoduje na základě ... volné správní úvahy, musí být jeho rozhodnutí **přezkoumatelné** a musí být zřejmé, že z mezí a hledisek správního uvážení nevybočil. I v těchto případech musí správní orgán respektovat stanovené procesní postupy i elementární právní principy správního rozhodování“*.

Určení druhu a výměry správního trestu

- **Ukládání správních trestů za více přestupků (společné řízení)**
 - § 41 – **souběh** více přestupků, stejný pachatel, **společné řízení** (§ 88), **absorpční zásada**, **úhrnný trest**, **asperace** (odst. 2)
- **Podmíněné upuštění od uložení správního trestu**
 - § 42 – lze-li důvodně očekávat, že již samotné projednání věci před správním orgánem postačí k jeho nápravě a to pouze v případě škody nebo bezdůvodného obohacení, **je ale vinen**
 - uloží se, aby ve stanovené lhůtě nahradil škodu, nebo vydal bezdůvodné obohacení X jinak se správní trest uloží
- **Upuštění od uložení správního trestu**
 - **je ale vinen;** v případě souběhu bez společného řízení a úhrnného trestu, nebo postačí k nápravě prosté projednání
- **Mimořádné snížení výměry pokuty**
 - § 44 –v případě dolních hranic pokut, jsou-li nepřiměřené, 20%

OCHRANNÁ OPATŘENÍ

- nejsou správním trestem, ale mohou mít sankční povahu
- podstatou je prevence (ne represe)
- výchovná a zabezpečovací úloha
- **druhy** ochranných opatření:
 - omezující opatření a
 - zabránění věci nebo náhradní hodnoty

OCHRANNÁ OPATŘENÍ

- **Omezující opatření:**
- zákaz **navštěvovat** určená veřejně přístupná místa nebo místa, kde se konají sportovní, kulturní a jiné společenské akce,
- povinnost zdržet se **styku** s určitou osobou nebo vymezeným okruhem osob
- nebo v povinnosti podrobit se vhodnému **programu** pro zvládnutí agrese nebo násilného chování
- musí být **přiměřené** povaze a závažnosti spáchaného přestupku a osobním poměrům pachatele; lze je uložit **pouze spolu se správním trestem**, a to nejdéle na dobu **1 roku**.

OCHRANNÁ OPATŘENÍ

▪ Zabrání věci:

Nebylo-li uloženo **propadnutí** věci uvedené

- náleží pachateli, proti němuž nelze vést řízení o přestupku nebo jemuž za přestupek **nelze uložit správní trest**,
- náleží pachateli, u něhož bylo od uložení správního trestu za přestupek **upuštěno nebo podmíněně upuštěno**,
- **nenáleží** pachateli nebo mu nenáleží zcela, nebo
- vlastník věci **není znám**
- **nezjistí se** skutečnosti odůvodňující zahájení řízení o přestupku proti určité osobě, a to do 60 dnů ode dne, kdy přestupek vyšel najevo

a jestliže to vyžaduje bezpečnost osob nebo majetku anebo jiný obdobný obecný zájem.

i bez splnění podmínek v případě, že je výnosem přestupku, byť nikoli bezprostředním.

OCHRANNÁ OPATŘENÍ

- **Zabrání náhradní hodnoty**
- *Jestliže ten, komu náleží věc, která by mohla být zabráná, ji před zabráním zničí, poškodí, zcizí, zatají, učiní neupotřebitelnou nebo zužitkuje, nebo jestliže jinak zabrání takové věci zmaří, může mu být uloženo zabrání náhradní hodnoty až do výše, která odpovídá hodnotě takové věci.*
- *Vlastníkem zabrané náhradní hodnoty se stává stát.*

ZVLÁŠTNÍ USTANOVENÍ O MLADISTVÝCH

■ Mladistvý

- v době spáchání přestupku dovršil **patnáctý** rok a nepřekročil osmnáctý rok svého věku
- přihlíží k jeho osobnosti včetně jeho věku a rozumové a mravní vyspělosti, jakož i k jeho osobním poměrům tak, **aby jeho další vývoj byl co nejméně ohrožen**
- Horní hranice sazby pokuty se u mladistvého **snižuje**
- **zákaz činnosti** max. na 1 rok + nelze uložit, jestliže by to bránilo přípravě na jeho povolání
- Od uložení správního trestu lze **též upustit** za podmínky v § 59

Evidence přestupků

- **Stanoví-li tak zákon**, pravomocná rozhodnutí o přestupku a pravomocná rozhodnutí o účasti na amnestii se zapisují do **evidence přestupků**
- **zapisuje** správní orgán, který o přestupku rozhodoval v posledním stupni
- dotčená osoba může u správního orgánu, který zápis provedl, proti zápisu **námitku** (=) oprava zápisu
- správní orgán může při rozhodování zohlednit **recidivu** pachatele